

SZKOLNICTWO.

ORGAN NAUCZYCIELI LUDOWYCH.

Wychodzi 5. 15. i 25. każdego miesiąca.

„Wszyscy za jednego; jeden za wszystkich.
Kto nie z nami, ten przeciwko nam“.

Redakcja i Administracja
w Nowym Sączu
przy ulicy Matejki 1. 635.

Względem nadesłanych korespondencji ścisła dyskrecja.

Prenumeratom udziela Redakcja wszelkich informacji bezpłatnie.

Numery „Szkolnictwa“ od 1. stycznia b. r. mamy w zapasie.

Za zmianę adresu opłaca się 20 ct., które należy uiścić równocześnie z przesyłką prenumeraty.

Cena „SZKOLNICTWA“ wynosi w miejscu i w państwie austro-węgierskiem: rocznie 8 kor. (4 złr.) kwartalnie 2 kor. (1 złr.) dla zagranicy rocznie 10 koron (5 złr.)

Numer pojedynczy kosztuje 30 hel. (15 ct.)

Inseraty przyjmuje się za opłatą po 12 hel. (6 ct.) od wiersza petitu za każdorazowe umieszczenie.

Reklamacye będą uwzględniane do dni 6.

Przyjaciół naszego pisma upraszamy o rozpowszechnianie „Szkolnictwa“ w jak najszerszych kołach.

Od Administracyi.

!! Czas najwyższy odnowić prenumeratę !!

Podwyższenie czy obniżenie?

(Ciąg dalszy)

Najbardziej pokrzywdzeni zostają jednak nauczyciele w *nowej III. klasie płac*, i tu galicyjska latania występuje w całej pełni.

Ażeby bliętr podwyższenia dokładniej zrozumieć, musimy się machiawelizmowi projektu z bliska przypatrzeć i to z wszelkimi szczegółami, mianowicie zestawiając porównawczo wyniki nowej ustawy odnośnie do klasy III. i IV.

Do kl. IV. płac według dotychczasowej ustawy są zaliczeni nauczyciele we wszystkich miastach i miasteczkach nieobjętych kl. II. i III., a takich miejscowości według wykazu z r. 1867 *jest w Galicyi 274*. Dziś według uchwalonego przez Radę Szkolną krajową projektu, posunięto do III. kl. płac *tylko nauczycieli w gminach zorganizowanych na podstawie ustawy kraj. z d. 3. lipca 1896* (dla $\frac{1}{4}$ ogółu posad 700 złr. dla $\frac{1}{4}$ 600. i dla $\frac{1}{2}$ 500) a ponieważ miejscowości tych *jest tylko 131*, zatem *w pozostałych 143 miasteczkach*, pozostaną nauczyciele nadal w IV. kl. z tą samą płacą, *bez żadnego polepszenia a nawet z krzywdą*, bo kiedy według obecnej ustawy stały uauuczyciel tej klasy otrzymał 450 złr., dziś według uchwalonego projektu otrzyma *tylko 400 złr.* (w połowie posad j. w.).

Dotąd płaca 450 — 500 złr. przypadała nauczycielom we wszystkich miejscowościach, *mających charakter miast i miasteczek*, dziś zaś *w objętych jedynie wspomnianą ustawą*; pokrzywdzoną jest zatem *większa połowa miejscowości* i to bez żadnej racjonalnej przyczyny, nie wzięto bowiem za podstawę podziału *ani liczby mieszkańców ani kategorii szkoły*, tylko jakąś nieuzasadnioną uchwałę, wadliwej organizacyi politycznej kraju.

Jak niżej przytoczona tabela wskazuje, są między gminami, nieobjętymi ustawą z r. 1896 (a zatem nie wliczonymi do III. klasy płac) takie, które liczą 7.000 mieszkańców i posiadają szkoły 2 — 4 kl., sądy i urzęda podatkowe, podczas gdy inne mniejsze jakimś prawem kaduka, pardon, nieomyślności projektu zostały awansowane w płacy!

Tabela miast i miasteczek kl. III. i IV. *)

Powiat	Miejscowości mające charakter miast i miasteczek według rozp. Minist. Stanu z d. 12. stycznia 1867. (z wyłączeniem miast kl. I. i II.)	Liczba mieszkańców według spisu z r. 1890.	Kategoria szkoły
Biała	Kenty	5235	5 kl. m. i ż.
	Wilamowice	1744	3 kl. o 4 siłach
	Oświęcim	5414	5 kl. m i ż.
Bóbrka	Bóbrka	4939	5 kl. m. i ż.
	Chodorów	2787	3 kl. o 6 siłach
	Strzeliska nowe Wybranówka	3652 669	4 „ o 10 siłach 2 kl.
Bochnia	Wiśnicz	3730	4 kl. o 9 siłach
	Niepołomice	4049	4 „ o 7 „
	Łapanów	529	4 „ o 4 „
	Uście solne Lipnica murowana	1498 1023	4 „ o 4 „ 2 kl.
Bohorodczany	Bohorodczany	4781	5 kl. m.
	Łysiec	2544	2 kl. o 4 siłach
	Sołotwina	3392	2 „ o 3 „
Brzeżany	Kozowa	4337	3 kl. o 6 siłach
	Kozłów	4412	2 „ o 6 „
	Rohaczyn	472	1 kl.

*) Niniejsza tabela zestawiona jest na podstawie terytorjalnego podziału królestwa Galicyi i Lodomerji z r. 1867, obejmującego 74 powiatów; niektóre zatem miejscowości znajdują się dziś bądź w innych, bądź w nowo kreowanych powiatach.

Nazwy uwidocznione grubszym drukiem, oznaczają te miejscowości, które ustawą z r. 1896 nie są objęte, czyli do III. kl. płac nie przechodzą.

Litera (w) oznacza te miejscowości, które w najnowszych wykazach administracyjnych figurują już nie jako miasteczka, ale jako wsi.

Powiat	Miejscowości mające charakter miast i miasteczek według rozp. Minist. Stanu z d. 12. stycznia 1867 (z wyłączeniem miast kl. I. i II.)	Liczba mieszkańców według spisu z r. 1890.	Kategoria szkoły
Borszczów	Skąta	6163	5 kl.
	Jezierzany	3467	4 kl. 7 sił
	Uście biskupie	2491	3 kl.
	Kudryńce (w.)	2462	2 kl.
	Borszczów	4512	4 kl.
	Mielnica	3712	2 kl.
	Krzywcze (w.)	2257	2 kl.
	Okopy	?	1 kl.
Brody	Założce	6928	1 kl. 3 sił
	Podkamień	3423	3 kl. 5 sił
	Toporów	4056	4 kl.
	Stanisławczyk	1629	1 kl. 2 sił
	Łopatyn	2724	3 kl.
	Szczurowice	1646	1 kl. 2 sił
	Leszniów	2060	1 kl. 2 sił
	Sokołówka pow. Złoczów	2522	1 kl.
Brzesko	Brzesko	3246	5 kl.
	Wojnicz	1623	4 kl. 8 sił
	Czchów	1703	4 kl. 6 sił
	Zakliczyn	1273	4 kl. 7 sił
	Szczepanów (w.)	593	1 kl.
Brzozów	Brzozów	4056	5 kl. m 4 kl. ż
	Dubiecko (pow. Przemysł)	1699	2 kl. 3 sił
	Dynów	2897	5 kl. 7 sił
	Jasienica (w.)	2215	2 kl.
Buczacz	Barysz	3908	2 kl.
	Monasterzyska	4400	4 kl.
	Potok złoty	3504	3 kl. 5 sił
Chrzanów	Chrzanów	7713	5 kl. m. i ż.
	Trzebinia	975	4 kl. 6 sił
	Szczakowa (w.)	2026	3 kl. i 2 kl.
	Jaworzno	6637	4 kl. 9 sił
	Jeleń (w.)	1486	2 kl.
	Krzyszowice	1791	4 kl. 5 sił
	Nowa góra	1122	2 kl.
	Alwernia	460	1 kl.
Cieszanów	Cieszanów	2935	5 kl.
	Lubaczów	4814	5 kl. m. i ż.
	Oleszyce	2280	4 kl.
	Płazów	705	1 kl. 2 sił
	Narol	1878	4 kl.
	Lipsko z Jędrzejówką (w.)	990	1 kl.
Czortków	Czortków	4531	6 kl. m 5 kl. ż
	Budzanów p. Trembowia	5497	2 kl. 4 sił
	Jagielnica	3201	4 kl.
	Jazłowiec pow. Buczacz	2898	3 kl. 4 sił
	Ułaszki	2260	3 kl.
Dąbrowa	Dąbrowa	3031	5 kl.
	Szczucin	1301	4 kl. 5 sił
Dobromil	Dobromil	3237	5 kl. m. i ż.
	Nowemiasto	896	2 kl. 3 sił
	Bircza	1800	4 kl. 5 sił

Powiat	Miejscowości mające charakter miast i miasteczek według rozp. Minist. Stanu z d. 12. stycznia 1867. (z wyłączeniem miast kl. I. i II.)	Liczba mieszkańców według spisu z r. 1890.	Kategoria szkoły
Dolina	Dolina	8344	6 kl. m. i ż.
	Bolechów	4402	5 kl. m. i ż.
	Roźniatów	3262	4 kl.
Drohobycz	—	—	—
Gorlice	Biecz	3180	5 kl.
	Rzepiennik stryżowski (w.)	1890	2 kl.
	Uście ruskie	749	1 kl.
Gródek	Janów	2013	4 kl.
Grybów	Grybów	2401	5 kl.
	Ciężkowice	2006	5 kl.
	Bobowa	1326	2 kl. o 3 s.
Horodenka	Horodenka	11355	5 kl. m. i ż.
	Obertyn	5345	4 kl.
	Czernelica	3333	2 kl. o 4 s.
	Chocimierz	2849	3 kl.
Husiatyn	Husiatyn	6060	5 kl. m. i ż.
	Chorostków	6261	4 kl. o 8 s.
	Kopyczyńce	6967	5 kl. m. i 3 kl. ż.
	Suchostaw	2251	2 kl.
	Probużna	2698	2 ul.
Jaroślaw	Sieniawa	3268	5 kl.
	Radymno	2169	4 kl.
	Pruchnik	1683	4 kl. o 6 s.
Jasło	Kończycze	1692	5 kl. 8 sił
	Frysztak pow. Strzyżów	1398	2 kl. 3 sił
	Dębowiec	1611	2 kl. 3 sił
	Ołpiny	2795	2 kl. 3 sił
	Osiek	911	3 kl.
Jaworów	Krakowiec	1786	4 kl.
	Wielkie Oczy	1952	2 kl. 3 sił
Kaluś	Kaluś	7526	6 kl. m. i ż.
	Wojniów	2373	4 kl. 6 sił
Kamionka Strumiłowa	Kamionka Strum.	6483	5 kl. m. i ż.
	Radziechów	3850	5 kl.
	Busk	6324	5 kl.
	Stojanów	2690	4 kl. 9 sił
	Dobrotwór	3131	4 kl. 6 sił
	Chołojów	3822	4 kl. 7 sił
	Witków nowy	2088	2 kl. 3 sił
Kolbuszowa	Kolbuszowa	3072	5 kl.
	Sokołów	4608	5 kl.
Kołomyja	Peczenizyn ob. Pow.	5867	4 kl.
	Gwoździec	2142	5 kl. 7 sił
	Jabłonów (p. Peczenizyn)	1759	2 kl.
	Kułaczkowce (w.)	2355	1 kl. 2 sił
Kraków	—	—	—

Powiat	Miejscowości mające charakter miast i miasteczek według rozp. Minist. Stanu z d. 12. stycznia 1867. (z wyłączeniem miast kl. I. i II.)	Liczba mieszkańców według spisu z r. 1890.	Kategoria szkoły
Kossów	Kossów	3058	5 kl.
	Kuty	6377	5 kl. m. i ż.
	Pistyn	3292	4 kl. 5 sił
Krosno	Żmigród	2518	5 kl.
	Dukla	3108	5 kl.
	Korczyn	5257	5 kl. m. i 3 kl. ż.
	Jedlicze (w.)	435	2 kl.
Łańcut	Łańcut	1662	5 kl.
	Leżajsk	4992	5 kl. m. i ż.
	Przeworsk	2980	5 kl. m. i ż.
	Kańczuga	2210	4 kl.
	Żotynia	1800	5 kl. o 9 s.
Limanowa	Grodzisko górne	683	3 kl. o 5 s.
	Limanowa	1603	5 kl.
Tymbark	Tymbark	793	3 kl. o 4 sił
	Lisko	Lisko	4020
Baligród		1370	2 kl. o 3 s.
Wola michowa (w)		944	2 kl.
Łutowiska		2175	2 kl. o 4 s.
Ustrzyki dolne		2524	4 kl.
Lwów	Jaryczów nowy	2895	4 kl.
	Szczerzec	1682	5 kl.
	Nawarya (w)	809	2 kl.
	Kukizów (w)	654	1 kl.
Mielec	Mielec	4712	5 kl. m. i ż.
	Radomyśl	3332	5 kl.
	Przecław (w)	951	2 kl. o 3 s.
Mościska	Mościska	4312	5 kl. m. i ż.
	Sądowa Wisznia	4334	5 kl.
	Krukienice	1489	2 kl. o 3 s.
	Hussaków (w)	1340	1 kl. o 2 s.
Myślenice	Myślenice	2600	5 kl.
	Jordanów	1262	4 kl.
	Maków	2741	2 kl. o 7 s.
Nadwórna	Nadwórna	7341	5 kl. m. i ż.
	Delatyn	5274	2 kl. o 3 s.
Nisko	Nisko	3512	4 kl.
	Rudnik	2951	5 kl.
	Ulanów	1899	4 kl. o 6 s.
	Bojanów	1084	1 kl.
Nowy Sącz	Piwniczna	3401	2 kl. o 4 s;
	Stary Sącz	4214	5 kl. męsk.
	Muszyna	2358	4 kl.
	Łącko (w)	1677	2 kl. o 4 s.
Tylicz	Tylicz	1372	2 kl.
	Nowy Targ	Nowy Targ	5878
Czarny Dunajec (w)		2469	4 kl. o 6 s.
Krościenko		1833	3 kl.

Powiat	Miejscowości mające charakter miast i miasteczek według rozp. Minist. Stanu z d. 12. stycznia 1867. (z wyłączeniem miast kl. I. i II.)	Liczba mieszkańców według spisu z r. 1890.	Kategoria szkoły
Pilzno	Pilzno	2009	5 kl.
	Brzostek	1239	4 kl.
	Jodłowa	3715	2 szk. 1 kl.
Podhajce	Podhajce	5646	5 kl. m. i ż.
	Zawałów	1285	2 kl. o 3 s.
	Horożanka	1836	2 kl.
Przemysł	Niżankowice	2009	3 kl.
	Krasiczyn (w)	720	2 kl.
	Krzywca (w)	965	2 kl.
	Babice	838	1 kl. o 2 s.
Przemysławny	Fredropol (w)	141	1 kl. o 2 s.
	Przemysławny	4278	5 kl.
	Gliniany	4614	4 kl. o 7 s.
	Dunajów	2110	2 kl. o 3 s.
	Swirz (w)	2066	2 kl. o 3 s.
Firlejów pow. Rohatyn (w)	Firlejów	1145	1 kl.
	Rawa ruska	Rawa	6862
Uhnów		4675	3 kl. o 4 s.
Niemirów		2910	2 kl. o 3 s.
Magierów		3138	3 kl. o 4 s.
Potylić		2922	2 kl.
Lubycza król.		813	1 kl. o 2 s.
Mosty małe (w)		527	—
Rohatyn	Rohatyn	7188	5 kl. m. 6 kl. ż.
	Bołszowce	3481	4 kl.
	Bursztyn	4209	4 kl.
	Podkamień	1265	2 kl.
	Kąkolniki	538	2 kl.
	Bukaczowce	2162	2 kl. o 3 s.
	Stratyn	768	2 kl.
	Wyspa (w)	579	1 kl.
Podgródzie (w)	1038	1 kl.	
Ropczyce	Ropczyce	3644	5 kl.
	Sędziszów	2850	4 kl.
	Dębica	3598	5 kl.
	Wielopole skrzyńs.	922	2 kl. o 3 s.
Rzeszów	Tyczyn	2931	4 kl. 4 sił
	Strzyżów obecnie powiat	1835	3 kl. 6 sił
	Błażowa	4760	3 kl.
	Głogów	2672	4 kl.
	Czudec (pow. Strzyżów)	1162	3 kl. 4 sił
	Niebylec	693	1 kl.
	Jawornik	1219	1 kl.
Blizianka (w)	504	—	
Rudki	Komarno	5239	5 kl. 4 sił
	Rudki	2680	5 kl. 5 sił
Sambor	Rajtarowice (w)	1012	1 kl.
Skalat	Skalat	5859	5 kl.
	Podwołoczyska (w)	3778	5 kl.
	Grzymalów	1472	4 kl.
	Touste	2300	2 kl. 4 sił
	Tarnoruda	730	1 kl.

Powiat	Miejscowości mające charakter miast i miasteczek według rozp. Minist. Stanu z d. 12 stycznia 1867. (z wyłączeniem miast kl. I. i II.)	Liczba mieszkańców według spisu z r. 1890.	Kategoria szkoły
Sanok	Jaćmierz (w)	716	3 kl. 4 sił
	Mrzygłód	692	1 kl.
	Tyrawa wołoska	1266	1 kl.
	Zarszyn	1050	2 kl.
	Jeślisko	971	1 kl.
	Rymanów	3704	3 kl. 4 sił
	Bukowsko	1006	3 kl. 3 sił
	Nowotaniec (w)	634	1 kl. 2 sił
Śniatyn	Zabłotów	4054	2 kl. 4 sił
Sokal	Bełz	4660	5 kl. m. 4 kl. ż.
	Krystynopol	3538	4 kl. 6 sił
	Wareż	1491	3 kl.
	Tartaków	1164	2 kl.
Staniśławów	Halicz	3807	4 kl.
	Jezupol	3488	4 kl. 8 sił
	Maryampol	1316	4 kl. 8 sił
Staremiasto	Staremiasto	4083	5 kl.
	Chyrów	2573	2 kl. 4 sił
	Starasól	1343	2 kl. 2 sił
	Felsztyn	1257	2 kl. 3 sił
Stryj	Skole	2386	4 kl. 5 sił
	Sokołów	641	1 kl.
Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	3517	5 kl.
	Radomyśl nad Sanem	1432	3 kl.
	Rozwadów	2664	4 kl.
	Baranów	2371	4 kl.
Tarnopol	Mikulińce	3835	4 kl. 6 sił
Tarnów	Tnehów	2367	4 kl.
	Ryglice	2519	2 kl. 3 sił
	Zabno (pow. Dąbrowa)	14 0	4 kl.
Tłumacz	Tłumacz	4713	5 kl. m. 5 kl. ż.
	Tysmienica	7654	5 kl.
	Ottynia	4198	3 kl. 7 sił
	Nizniów	4495	2 kl. 4 sił
Trembowla	Strussów	3218	4 kl. 8 sił
Turka	Turka	5330	5 kl.
Wadowice	Kalwarya	1477	4 kl. 4 sił
	Andrychów	1472	5 kl. m. 5 kl. ż.
	Zator	1507	5 kl.
	Lanckorona (w)	609	3 kl.
Wieliczka a wzięte Podgórze	Dobczyce	3329	5 kl.
	Skawina pow. Podgórze	1542	4 kl. 7 sił
	Gdów	1714	4 kl. 7 sił
Zaleszczyki	Zaleszczyki	5751	5 kl. m. 3 kl. ż.
	Tłuste	3580	4 kl. 6 sił
	Korolówka pow. Borszczaw	3630	3 kl. 3 sił
	Uściczko	2601	2 kl.
	Gródek (w)	963	1 kl.

Powiat	Miejscowości mające charakter miast i miasteczek według rozp. Minist. Stanu z d. 12 stycznia 1867. (z wyłączeniem miast kl. I. i II.)	Liczba mieszkańców według spisu z r. 1890.	Kategoria szkoły
Zbaraż	Zbaraż	8785	5 kl. m. 5 kl. ż.
Złoczów	Pomorzany	4582	4 kl.
	Zborów	4069	2 kl. 2 sił
	Olesko	3301	2 kl. 2 sił
	Sassów	3310	4 kl.
	Gologóry (w)	2959	2 kl. 3 sił
	Jezierna	5275	2 kl. 3 sił
	Białtkamień	3724	2 kl. 4 sił
	Kutkorz (w)	796	1 kl.
Żółkiew	Kulików	3442	3 kl.
	Mosty wielkie	4414	4 kl.
Żydaczów	Zydaczów	2875	5 kl.
	Mikołajów	2656	4 kl.
	Rozdół	4379	4 kl.
	Żurawno	2716	4 kl. m. i ż.
	Nowosiół	883	1 kl. 2 sił
	Ruda (w)	840	1 kl.
Żywiec	Żywiec	4515	6 kl. m. i ż.
	Sucha	3914	4 kl.
	Milówka	2421	2 kl. 1 sił

(C. d. nast.)

Nowa ustawa o Radach Szkolnych okręgowych.

Z licznych spraw, szkolnictwa ludowego dotyczących, a poruszonych podczas ostatniej kadencji sejmowej, zasługuje także na uwagę przedłożenie rządowe o zmianach, dotyczących postanowień §§. 20 — 41 ustawy o władzach nadzorczych szkolnych miejscowych i okręgowych.

Przytaczamy z niego punkta najważniejsze:

Nowy projekt normuje przede wszystkim zastępstwo przewodniczącego Rady Szkolnej okręgowej. Na posiedzeniach Rady okręgowej w zastępstwie przewodniczącego, tj. starosty, kierować obradami może wybrany zastępca przewodniczącego; biurem zaś Rady Szkolnej, na wypadek czasowej nieobecności starosty, kierować będzie zastępujący go urzędnik polityczny. — Członkiem Rady Szkolnej okręgowej będzie odtąd stale dyrektor szkoły średniej, który dotąd tylko wtedy należał do jej składu, gdy w okręgu Rady nie było seminarium nauczycielskiego. Delegaci Rad powiatowych do Rady Szkolnej okręgowej obierani będą nie, jak dotychczas, na 3 lata, lecz na czas trwania mandatu do Rady powiatowej.

W miastach z własnym statutem, w których, z powodu wielkiej liczby klas, wzrosła też znacznie liczba sił nauczycielskich, okazuje się potrzeba silniejszej liczebnie reprezentacji zawodu nauczycielskiego w Radzie Szkolnej okręgowej. Paragraf niniej-

szy przyznaje więc konferencji okręgowej w tych miastach prawo wybierania *dwóch* reprezentantów. Ponieważ jednak we Lwowie i w Krakowie przeważa liczba sił nauczycielskich żeńskich, przeto należało dodać jeszcze wyraźne postanowienie, że konferencja okręgowa wybierać będzie jednego nauczyciela i jedną nauczycielkę. Tym sposobem uniemożliwi się zmajoryzowanie nauczycieli przez nauczycielki.

W paragrafie o zakresie działania Rady Szkolnej okręgowej poczyniono liczne zmiany, wynikające z rozszerzenia postanowień szkolnych przez ustawy: o stosunkach prawnych zawodu nauczycielskiego, o kosztach zakładania i utrzymania szkół ludowych i o funduszach szkolnych, o zakładaniu i urządzeniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci, wreszcie o nadzorze szkolnym miejscowym.

Dalsze zmiany dotyczą spraw nauki religii i postanawiają, że w sprawach tych obradować należy tylko w obecności reprezentanta właściwego wyznania.

§§. 14 i 15 uzupełniają dotychczasowe *żądania i prawa inspektora okręgowego*. W projekcie nowej ustawy ujęto w bardziej określonej formie *ukwalifikowanie nauczyciela* na inspektora, albowiem orzeczenie inspektora w tym kierunku podpisywać będzie odtąd także przewodniczący Rady Szkolnej okręgowej, któremu ponadto służyć będzie prawo „*dodania własnych uwag*“. Przy wizytacji inspektor zwracać będzie uwagę na działalność Rad Szkolnych miejscowych, tudzież na czytelnie, założone przy szkołach za zezwoleniem Rady Szkolnej krajowej i przekonywać się, jakże dzieła i czasopisma złożone są w tych czytelniach, które w kraju coraz więcej się rozpowszechniają.

W sprawie Regulaminu.

(Ciąg dalszy).

§. 12.

Niema najmniejszej logiki *żądać* przy wpisach świadectwa szczepionej ospy, a mimo *żądania* dziecko zapisywać, chociaż *żadanego* świadectwa nie przedłoży. O takie świadectwo rodzice z pewnością starać się nie będą, jeżeli wpisanie dziecka od tego nie będzie zawisłe. Nawet nauczyciel mógłby błędne wykazy przekładać, bo pomiędzy nieszczepionymi mogliby być i szczepieni, tylko, że się świadectwem nie wykazali. Ponieważ zaś lud należycie czuje potrzebę szczepienia i wcale się od niego nie uchyla, przeto wystarczającym będzie, jeżeli się nauczyciel zapyta rodziców, czy dziecko szczepione i kiedy. W wątpliwych wypadkach można sprawdzić, co przecież nie przedstawia żadnych trudności.

Autor nowego regulaminu *żąda* świadectwa tam,

gdzie zwyczajne oglądnięcie ręki daje dowód szczepienia ospy. zaś w al. 5. tegoż paragrafu, gdzie się rozchodzi o choroby zakaźne, każe samemu nauczycielowi sprawdzać.

§. 13.

Paragraf ten obowiązuje i w dzisiejszym regulaminie ale nie przyniósł on spodziewanych korzyści, bo „z próżnego i Salamon nie należy“; zwłaszcza, że wykonanie tego postanowienia polecono słynnej z opieszłości Radzie miejsc. Pożądaniemby było, by fundusz szkolny krajowy dostarczał stosownej kwoty na ten cel, która połączona z kwotą powstającą z ściągniętych kar za nieposyłanie dzieci do szkoły, mogłaby, wobec ubóstwa naszego ludu, bodaj w części złemu zaradzić.

Tyt. II.

§. 1. al. 5.

W al. 5 tego paragrafu odmawia autor kierownikowi dwóch dni wolnych co roku, jakie są przyznane dyrektorom szkół średnich. Jeżeli autor sądzi, że przez odjęcie tych dni uzyska się większy postęp w szkole, to jest w wielkim błędzie. Bo na cóż użyłby kierownik tych dwóch dni?

Wyobraźmy sobie nauczyciela kierującego w dniu jego urodzin. Już od samego rana cały dom w ruchu. Synowie i córki częstokroć z odległych stron przybyły, nie rzadko z małemi bobami krzątają się, aby ojcu często dziadziowi dzień ten zrobić prawdziwie uroczystym, świętym, dniem pamiątek i wesela. Prócz nich wiele znajomych, szczerych przyjaciół, podwładnych nauczycieli ciśnie się w dom solenizanta, by mu uściśnąć dłoń i życzyć setnych lat. A młodzież szkolna? Ona musi mieć także sposobność wynurzenia swych uczuć — a uczuć tych nie powinniśmy bagatelizować i zaniedbywać, bo to także nauka i to doniosła, w której dziecko uczy się okazywać wdzięczność w formie milej i wdzięcznej. Jeżeli więc w dniu takim nauczyciel będzie uczył ze skutkiem, to autor zyska konia z rzędem.

A teraz drugi dzień. Właśnie nadechodzą imieniny plebana, staruszka, który już kilka pokoleń w tej wsi wychował. Dzień ten znany jest we wsi bardzo dobrze i gdyby nauczyciel o nim zapomniął, przypomną mu niezawodnie dzieci. Przecież co roku po mszy św. gromadzą się w szeregach przed plebanią, kilku występuje i w imieniu dziatwy szkolnej, składają wprawdzie proste życzenia ale płynące z głębi młodocianych sero z takim rzewnem uczuciem, że uczucia tego nawet zgrzybiała starość zatrzeć nie potrafi. Później wszystkie dzieci śpiewają a śpiewają z takim namaszczeniem, z takim przejęciem się ważności chwili, że śpiew bywa zwykle jak najgorszy. A ks. pleban wesół, szczęśliwy, uśmiechnięty dziękuje jeszcze szczęśliwszej dziatwie i darzy ją piernikami, ciastkami, cukierkami a w końcu zapowiada dzień ten wolny od nauki. Czyż nauczyciel

ma się temu w takiej chwili sprzeciwić? Przenigdy! Prędzejby zniósł z tego powodu śledztwo dyscyplinarne, niż odważył się zaprowadzić uszczęśliwioną działość do klasy.

§. 4. al. 4.

Autor musi być skrajnym antysemitą, kiedy w al. 4. tego paragrafu dopiero wtenczas „może„ przyznać żydom pewne ustępstwo, gdy już całe klasy a nawet szkoły są „wyłącznie“ złożone z dzieci żydowskich.

§. 8.

Gdyby Rady okręgowe chciały się liczyć z wnioskiem Rady miejscowej, kiedy ma być udzielana nauka dopłn., to nauka codzienna musiałaby zejść na drugi plan. Obecnie tak jest, że czas na naukę dopł. zależy od nauki codziennej a nie od wniosku Rady miejscowej. Inny jest czas dla tej nauki w szkołach 1. klasowych a inny w szkołach 2. i więcej klasowych — inaczej być nie może ze względu na ograniczoną ilość czasu zwłaszcza w porze zimowej. Śmieszna jest uwaga, by czas przeznaczony na naukę dopłn. był taki, aby nie przeszkadzał młodzieży w oddawaniu się zajęciom praktycznym. Kto się chce uczyć, ten czas znaleźć musi, a takiego czasu, w którymby młodzież była wolna od zajęć praktycznych wyszukać niepodobna, chyba święta i niedziele.

Tyt. III.

§. 1. al. 2.

Za wydawanie duplikatów zawiadomień szkolnych powinna być naznaczona opłata. Wpłyne ona na większe poszanowanie świadectw szkolnych. Trudno przecież wymagać, by nauczyciel był obowiązany wystawiać duplikat a raczej być karany za to, że uczeń zrobił sobie ze świadectwa orla (latawca)!! (Dok. nast.)

Z zapadłych kątów.

Nieszczęśliwa zaprawdę i biedna ta nasza szkoła ludowa! Biedna jak żadna instytucja na bożym świecie, znienawidzona od wszystkiego bożego stworzenia, nękana najrozmaitszymi postulatami i wymaganiami, a mimoto pozbawiona należytej i rozumnej opieki, lekceważona przez bezwzględność większość naszego społeczeństwa, nie przynosząca nikomu żadnych materialnych ni moralnych korzyści — stała się bolem wszystkich bólów naszych i dziwić się zaprawdę należy, że jej dotąd żyć pozwolono, że jej, jako bolączki, sprowadzającej aż nazbyt często silny rozstrój nerwowy w naszym organizmie — jeszcze nie wycięto — nie usunięto. — Bo i co za racja u stu kątów — szerzyć dziś zgubną oświatę pomiędzy tłumem, tę oświatę, która rozbudza najniższe i najdrapieżniejsze instynkta, szerzy niepokój, niezadowo-

lenie i bunt, podkopuje odwieczny ład i porządek społeczny, obala autorytet raz uznanych powag, rozpędza spokój i mrok, w którym tak błogo całe wieki drzemaliśmy! Toż przecie rzecz światu całemu znana, że duch ludzki, ten wieczny rewolucjonista, dopiero w zetknięciu z oświatą, nabiera pewności i hartu, kroczy brutalnie naprzód, zostawiając za sobą szeregi trupów wczorajszej myśli, a w tym rewolucyjną ideą ożywionym pochodzie — nie go już wtedy powstrzymać nie zdoła. Tak było zawsze, tak będzie i w przyszłości — pocóż nam więc oświaty? A do tego jeszcze o zgrozo! głosy domagające się szerzenia oświaty, ożywione są zazwyczaj jakąś iście dyabelską aspiracją — grożą np. zamachem na tę instytucję, która z dawien dawna tak wrosła w krew i kość naszego ludu, stała się u nas tak niezbędną, że nadaje niejako tętno naszemu życiu — na tę naszą uświęconą i świętą karczmę! Nie, to doprawdy nie do zniesienia, to coś tak okropnego, że lepiej przestańmy sobie zatruwać tem spokój! Dobrze — przejdźmy i do czego innego.

Widmo szkoły wyznaniowej, błędzące od dłuższego czasu po obszernej, greckiej sali w stolicy naddunajskiej i straszące nas stamtąd od czasu do czasu swem bładem obliczem, za rzecz, bardziej korzystną uznało przeniesie się do stolicy królestwa chińskiego. Jakoż rzeczywiście przeniosło się do wspianiałego gmachu naprzeciw ogrodu jezuickiego, a oblókłszy się w jakieś bardziej realne kształty, ukazała *urbi et orbi* swą postać odrażającą. Dziś, gdy wszystkie postępowe żywioły jednomyślnie przyznają, że klerykalizm jest czemś, może najbardziej szkodliwym w naszym życiu polityczno-społecznym, gdy słyszymy ciągle, a na szczęście, coraz to donośniejsze głosy, domagające się reformy szkolnictwa na korzyść rozwoju i postępu — wołanie o szkołę wyznaniową, jest czemś tak dziwnym, a powiedzmy otwarcie tak wstrętnem — że musimy przeciw każdemu takiemu odezwaniu się jak najusilniej zaprotestować. Rozumiemy dobrze rację szkoły wyznaniowej, znamy pobudki, któremi kierują się ci wszyscy, co o nią wołają. Obliczoną jest ona na ogłupienie mas ludowych, tych mas, które dopiero co poczęły się budzić z dotychczasowego otrętwienia, dotychczasowej ciemnoty. Panom zwolennikom szkoły wyznaniowej kością w gardle stoi to, że dotąd ciemny, nieporadny i potulny chłop, poczuł w sobie siłę i powołanie do życia politycznego — wyrobił w sobie pojęcie swych praw i słuszności, nadużył i bezprawia, zaczyna coraz częściej cytować ustawę, paragrafy, nauczył się myśleć i krytykować, liczy ile to on swej krwawicy na rzeczy i cele niepotrzebne, ba nawet dla siebie szkodliwe, wydaje, zaczyna odróżniać swych prawdziwych przyjaciół od fałszywych, stał się nieufnym i podejrzliwym, traci coraz bardziej dawną potulność i ślepą wiarę. Emancypuje się z pod władzy i wpływu obszarników, polemizuje się niekie-

dy nawet w Sejmie cytatai z pisma św., nabiera ałności i śmiałości. A śmiałość jego i buta przechodzi już wszelkie granice, skoro coraz to częściej sięga po mandat poselski.

Jesteśmy stanowczymi przeciwnikami wnoszenia niezdrawych, fanatycznych, przewrotnych hasel między tłum, przeciwnikami do tego stopnia konsekwentnymi, że bez namysłu potępimy każde wicherzenie, każdą niezdrawą, szkodliwą agitację któregołkowiek z naszych towarzyszy i kolegów, w razie gdyby fakt taki miał miejsce. Ale szkoła wyznaniowa ma na celu nie zaradzenie podobnym, smutnym objawom — lecz cel wręcz inny; spętanie i zabicie myśli krytycznej, zwiększenie wpływu zacofańców, otumanienie ludu, rzucenie zarzewia walki społecznej i plemiennej. Oto jej racya i logika a przeciw temu tylko występujemy.

Nieuchronną konsekwencyą domagania się szkoły wyznaniowej są wszystkie żądania organizowania internatów seminaryalnych, gdyż jak słusznie zauważył jeden z organów klerykałnych, pierwszą potrzebą jest przygotowanie do takiej szkoły odpowiednich nauczycieli. Nauczyciel nie przychyłny szkole wyznaniowej spaczyć może jej działanie, zniweczyć. — I oto tu zaczyna się krecia robota. Od dłuższego czasu słyszeliśmy systematyczne a ciągle pomawianie nauczycieli ludowych o przewrotne aspiracye, o socyalizm, bezwyznaniowość, anarchię; wbrew zdaniu i przeświadczeniu nawet najbardziej kompetentnej Władzy szkolnej krajowej, która niejednokrotnie swe odmienne w tej sprawie zdanie zaznaczyła. Pomawiania te były niczem innym jak tylko przygotowaniem gruntu, suggestyonowaniem społeczeństwu myśli o konieczności zmiany warunków wychowawczych nauczycieli. Suggestyi tej musiała niezaprzeczenie uledz i Władza szkolna, do pewnego stopnia — nie chcąc się narazić na zarzut niechęci czy niemożności zaradzenia złemu. Grunt został przygotowany, a teraz pada nań myśl przemienienia seminaryów w internaty klasztorne.

Nasze zdanie o internatach wyrażone niejednokrotnie w szpaltach *Szkolnictwa* pozostaje niezienne. Zwolennikami koszarowego, a tem bardziej klasztornego wychowania nauczycieli być nie możemy. Organizowanie koszar brakowi nauczycieli nie zaradzi, o innych korzyściach wychowania internackiego mówiliśmy poprzednio — mówią po dziś dzień za nas tak mało znaczące argumenta, jak fakty. To wystarczy!

Chcielibyśmy nakoniec zastanowić się nad tem, czy z zawodem nauczycielskim godzi się uprawianie takich zajęć pobocznych, jak rzemiosło lub szynkarstwo a zwłaszcza to ostatnie, bo słyszeliśmy coś o jakichś elukubracyach na ten temat. Jak to mamy nazwać? Więc tu nauczyciel, którego świętym obowiązkiem jest odwodzenie ludu od pijaństwa, miałby sam szynkować wódką? Do czego to podobne? Czy po nieudałych

próbach zgody dworu z chatką — mamy zaczynać akcyę pogodzenia szkoły z karczmą? Czy słuchając podobnych elukubracyi, nie możemy zawołać razem z poetą „Więc aż do tego doszło“ i odwrócić się ze wstrętem od tych, którzy podobne myśli propagują? Wszakże idąc tędy, cofnęlibyśmy się poza czasy diaków, bo diak sam się tylko upijał, a terazniejszy nauczyciel...?

Co prawda, niema u nas nic nieprawdopodobnego. „Żyjemy pod znakiem raka“ — powiedział raz w parlamencie pesel dr. Lewakowski. — Oj, bo też mnóstwo raków namnożyło się w naszym społeczeństwie, a co gorsza, stworzenia te zaczynają się coraz to prędzej i żywiej poruszać właściwym sobie, wstecznym chodem.

Ac.

WSPOMNIENIA POŚMIERTNE.

Gorczyca Józef, nauczyciel w Uhercach (pow. Sambor) zmarł w 32. roku życia, w 12. roku służby na tyfus.

Wojciech Leszczak, kierownik 4-klasowej szkoły w *Lutowiskach* (pow. Lisko) członek galic. Tow. naucz. ludow. zmarł 6. kwietnia b. r. po krótkiej a ciężkiej słabości, przetrwawszy 13. lat ciężkiej i ciernistej służby w zawodzie nauczycielskim.

Śp. Wojciech urodził się 1. kwietnia 1859 r. w Czelatycach (w jarosławskim) gdzie początkowe pobierał nauki. Następnie ukończył 5 klas gimn. w Przemysłu a wreszcie w r. 1884 uzyskał patent nauczycielski w Semin. naucz. w Rzeszowie. Był początkowo nauczycielem w szkole filialnej w Freiwaldzie, później w Jarosławiu, w Komornikach i Turzem a w końcu r. 1895 uzyskał posadę kierownika szk. 4kl. w Lutowiskach. Tu pracował już aż do zgonu z umiłowaniem zawodu i gorliwością a praca w szkole nie przeszkadzała mu brać udziału w czynnościach wielu innych instytucyi publicznych, mianowicie był dłuższy czas naczelnikiem a potem instruktorem miejsc. straży pożarnej, członkiem Rady gminnej itd.

Pogrzeb śp. Wojciecha świadczył o uznaniu, jakim się cieszył wśród otoczenia. Mnóstwo wienców pokrywało trumnę, za którą zgromadził się tłum publiczności różnych stanów, okoliczne nauczycielstwo i młodzież szkolna. Kondukt prowadził proboszcz z Polany Wbny ks. *Franciszek Nicotek* w asystencyi ks. ks. *Łuckiego* ze Smolnika i *Kazimierza Germaka* za Skorodnego, który nad grobem wygłosił mowę żalobną.

Cale życie zmarłego było jak każdego nauczyciela ciągłą walką o byt. W znacznej części przyczyniły się do tego kłeski familijne a przede wszystkim choroba i śmierć pierwszej żony i syna.

Wszystko znosił śp. Wojciech cierpliwie, tak jak z chrześcijańską rezygnacyą zniósł ostatnie chwile swego żywota. Ani troskliwa opieka zrospaczonej małżonki tudzież miejscowego lekarza Wgo Dr. Dulęby i Wnej Jadwigi Serkowskiej nie zdołały utrzymać przy życiu śp. Wojciecha. Odszedł w krainę wieczności, pozostawiając po sobie w nieutulonym żalu pogrążoną małżonkę i dwoje drobnych dzieci.

Tymi słowami wywiązuję się choć w części z długu zaciągniętego w obec rodziny Leszczaków i imię-

niem wszystkich kolegów i koleżanek słu stroskanej małżonce Józefie wyrazy pociechy: „Bóg z Tobą“.

Józef Górski st. naucz. w Lutowiskach.

Jadwiga z Michnów Jasielska, nauczycielka, żona kierownika szkoły w Wiśniowej, zmarła tamże dnia 24 b. m. w wieku lat 22. Zmarła jest córką b. kierownika szkoły św. Wojciecha w Krakowie, p. Wojciecha Michuy.

Cześć ich pamięci!

Wiadomości potoczne.

Nie tak jak u nas. Projekt podwyższenia płac nauczycielom ludowym w Styryi przedłożony Sejmowi przez tamtejszą Radę Szkolną krajową streszcza się następująco:

Stali nauczyciele ludowi mają otrzymać w Gracu 900 złr., w I. klasie płacy 800 złr., w II. klasie płacy 700 złr., w III. klasie płacy 600 złr. Oprócz tego w każdej klasie płacy dodatek aktywalny 100 złr. i prawo do sześciu pięcioleci po 100 złr.

Dyrektorzy szkół wydz. mają otrzymać dodatek za kierownictwo w kwocie 250 złr.

Kierownicy szkół jednoklasowych mają otrzymywać za kierownictwo 50 złr. rocznie.

Przy szkołach więcej klasowych ma wynosić dodatek za kierow. przy szkołach dwuklasowych 75 złr., trzechklasowych 100 złr., czteroklasowych 125, pięcioklasowych 150, sześcioklasowych 175, siedmioklasowych 200 złr.

Płace nauczycieli szkół wydziałowych mają w każdej klasie płacy wynosić o 200 złr. więcej od płacy nauczyciela ludowego.

Tymczasowi nauczyciele i nauczycielki z egzaminem kwalifikacyjnym mają otrzymywać remunerację w kwocie 600 złr. Nauczyciele z egzaminem dojrzałości remunerację 420 złr. Posady nauczycieli i nauczycielek młodszych mają być zniesione i zamienione na posady starsze. Ustawa ma wejść w życie z dniem 1. stycznia 1900 roku.

„Przewodnika zdrowia“ Nr. 4. (na kwiecień) zawiera: Lekarz bezpłatny. — Szczepienie ospy w Królestwie. — Doniesło znaczenie umiarkowania dla zdrowia naszego (Dok.) — Prestrogi i rady. — Rozmaiłości. — Piśmiennictwo.

Bez żadnej dopłaty otrzyma każdy prenumerator „Tygodnika Ilustrowanego“ co miesiąc pięknie oprawny tom dzieł H. Sienkiewicza, czyli rocznie 12 tomów. Tomy I. II. i III. zawierają: „Szkice węglem“, „Janko muzykant“ — „Stary sługa“ — „Hania“ — i „Listy z podróży do Ameryki“.

Zwracamy uprzejmą uwagę naszym Czytelnikom że „Nowa Reforma“ rozpoczęła w drugiej połowie z. m. drukować w fejetonie, zapowiedzianą przez nas powieść „Z szarej przędzy“ z życia nauczycielki na tle stosunków szkoły ludowej do innych warstw społecznych. Powieść jest nader zajmująca, więc jako „nasza“ powinna być rozchwyconą w sferze nauczycielskiej.

Kto chce mieć całość, którą stanowią będą dwa tomy, niechaj zawczasu zgłosi się o początkowe Nra do Administracji „Nowej Reformy“ w Krakowie.

Prenumerata miesięczna dla pp. nauczycieli tylko 1 złr.

PP. Koledzy i Koleżanki, Wbni ks. Katecheci, PP. Inspektorzy i Członkowie Rad Szkolnych miejscowych, okręgowych i krajowych, oraz wszyscy, którzy macie styczność ze szkołą, prenumerujcie „Szkolnictwo“. Domaga się tego od Was ogół społeczeństwa, dobro rzetelnej oświaty, obowiązek stanu i własny interes.

L. 134.

KONKURS.

Na mocy rozporządzenia Wysokiej c. k. Rady Szkolnej krajowej z dnia 17. kwietnia 1899 r. L. 8497, kierownictwo c. k. Szkoły kowalskiej w Sulkowicach rozpisuje konkurs na posadę nauczyciela do polskiego, niemieckiego i rachunków przy wspomnianej szkole zawodowej.

Z posadą tą, która będzie nadana za kontraktem połączona jest roczna remuneracja w kwocie (900 złr. w. a.) dziewięćset złr. w. a i obowiązek pomocy kancelaryjnej.

Podania wystosowane do Wysokiego c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświecenia we Wiedniu i zaopatrzone w dowody kwalifikacyi nauczycielskiej do szkół wydziałowych z I grupy waoić należy na ręce kierownictwa szkoły najpóźniej do 20. maja b. r.

Sulkowice dnia 24. kwietnia 1899.

Kierownik Szkoły: Smereczyński.

Spiewniczek

do szkółki Część IV. na dwa głosy ułożył

Karol Gajewski, nauczyciel ludowy.

Do nabycia tylko u autora w Łobzowie pod Krakowem.

Cena egzemplarza z przesyłką 15. ct.

„Mody Paryskie“

najtańsze i najpiękniejsze polskie pismo dla kobiet z dodatkiem powieściowym i krojami, wykonanymi przez najlepszych krawców paryskich, wychodzą dwa razy miesięcznie.

PP. nauczyciele i nauczycielki mogą prenumerować „MODY PARYSKIE“ po niższej cenie: 90. ct. kwartalnie. Prenumeratę należy przysłać wprost do Administracji MÓD PARYSKICH wa Lwowie, ul. Łyczakowska, 27.

Do nabycia w naszej Administracji:

Kompletne roczniki „Szkolnictwa“ z roku 1894, 1895, 1896, 1897 i 1898 po 4 złr. rocznik. Przy zakupie kilku roczników 25% taniej oraz spłata w ratach wedle umowy.

Szczegółowy plan lekcyjny dla szkół 1 i 2-klas. opracowany na podstawie planu i instrukcyi naukowej. Cena 80 ct. z przesyłką.

Kalendarze nauczycielskie po niższej cenie:
z roku 1896 (nader informacyjny) 45 ct. z przesyłką
„ 1897 (humorystyczny) . 15 ct. „
„ 1898 „ . 15 ct. „

Wszystkie trzy kalendarze za 60 ct. z przesyłką.

